HET KLUCHTIGE
PRENTEBOEK

TWEE

koddige en toch leerzame

GEBEURTENISSEN

VOOR

Jongens en Meisjes.

'S GRAVENHAGE,

M. M. COUVÉE.

Kleurendruk v. H. L. van Hoogstraten te Zwolle.

IJ
78

371.6
IJ78

NOM ZZ 68

Bibliotheek
Nederlands Openluchtmuseum
ARNHEM

12 AUG. 1981

34.242

Willemien te Russer

1858

HET KLUCHTIGE
PRENTEBOEK

TWEE
koddige en toch leerzame
GEBEURTENISSEN
VOOR
Jongens en Meisjes.

'S GRAVENHAGE,
M. M. COUVEÉ.

Kleurendruk v. H. L. van Hoogstraten te Zwolle.

Openluchtmuseum
34.242
Arnhem

De leerzame en treffende geschiedenis

van de jonge jufvrouw

PIETE MIETJE VOGELBEK,

HET MEISJE DAT NOOIT REGT WILDE ZITTEN.

Daar was, in heel ons vaderland,
Geen kind, zoo lief en bij-de-hand
Als Piete-mietje Vogelbek;
Maar ach, zij had een naar gebrek:
Was ze ook zeer slim en leerde vlug,
Helaas zij had een krommen rug,
Tot Pa's en Maatjes groot verdriet.
't Lag aan die zorgvolle ouders niet,
Want duizendmaal had Pa gezegd:
„Mijn Piete-mietje zit toch regt."
En duizendmalen sprak Mama:
„Ondeugend kind, gij zult te spa
„Beklagen, zoo gij nog eens krom
„En leelijk wordt; dus meid, daarom,
„Wat ik u bidden mag, herstel
„In tijds uw dwaling." Maar jawel,
Wat Paatje knorde of Maatje keef,
De jonge jufvrouw was en bleef
Zeer ongehoorzaam in die zaak;
En Pa en Ma, regt als een staak,
Heel lang en rijzig om te zien,
Verzonnen eindlijk een machien,
Waarin het meisje, al keek ze zuur
En grommig, daag'lijks menig uur
Geplaatst werd, om weer in 't fatsoen
Te komen; doch, 't was niet te doen,
Het was te laat, en hielp niet meer.
Toen kreeg ze een keurslijf, met een vêer
Van t hardste staal: men kneld en neep
Haar borst en rug, in d'ijz'ren greep;
Maar ach! ook dit bleef zonder vrucht.
Daar zat ze nu: te laat gezucht,
Was alles wat haar overbleef,
En, daag'lijks erger krom en scheef.

Maar zie, een man van renommée,
Een Dokter, die mirakels dêe,
Kwam op een goeden zomerdag
Te X.....; zoodra hij 't meisje zag,
Sprak hij: „het is nog niet te laat,
„Mijn kunst weet denkelijk nog wel baat
„In dit bedroevende geval:
„Ik heb meer dan een honderdtal
„Gebulten, scheeven en zoo voorts,
„Genezen van de bogchelkoorts,
„Door 't instrument dat in Parijs
„Gemaakt werd, op de nieuwste wijs
„Door mij bedacht en bestudeerd.
„Indien de jufvrouw dus begeert
„Gebruik te maken van de kuur,
„Ben ik gereed; het is niet duur,
„'t Is gaauw gedaan en doet geen pijn."
De jufvrouw zei': „het kan wel zijn,
„Maar toch mijnheer, ik heb daarin
„Heel weinig lust, en niet veel zin."
Zij dacht nog aan het pijnelijk
Machien van vroeger; maar, gelijk
Te denken is, zei' haar Papa:
„Wel jou onwillig meisje, ga
„Gezwind en spoedig met mijnheer
„Den Doktor mee." — „'t Is mij veel eer
(Dus sprak hij tot den praktizijn)
„Mijnheer met U bekend te zijn,
„En 'khoop het beste resultaat
„Van 't werk, terwijl ik mij verlaat
„Op uw talent, om Piete-mie
„Weer regt te maken," Een, twee, drie."

Nu nam Papa zijn besten rok,
Zijn hoed, zijn snuifdoos en zijn stok.
Mama was ook meteen gereed,
Met Piete-mie, die 't wijste deed,
Maar heel gehoorzaam mèe te gaan.-
Nu ging me 'op 't huis des doktors aan:
Hij-zelf vooruit. Het huisgezin
Ging met den Doktor zamen in,
Waarop hij, met bedaarden tred,
Hen binnenleidde in 't kabinet
En sprak, met duidelijke taal:
„Thans zijn wij in de bultenzaal."
Daar was een soort van ijzer bed,
In 't midden van 't vertrek gezet
En Piete-mie dacht reeds met schrik:
O Hemel! nog een oogenblik,
Dan rekt de Doktor me op dat ding.
Terwijl het kind die vrees bevingt,
Beschouwden de ouders het machien.
Men zag er negen, ja wel tien
Zeer breede stalen schroeven aan;
Een rad, met ringen volgelâan,
Een touw, zes riemen, en nog meer,
Om een patient maar al te zeer
Te ontroeren bij zoo'n vreemd gezicht.
Daar werd de groote kuur verricht
En bond de Doktor Piete-mie
Op 't rekbed; maar, o hemel! zie,
Hij kneep en perste met geweld
Zóó, dat zelfs de ouders heel ontsteld
En aaklig werden, van 't geschrei
Van 't meisje; maar de Doktor zei':
„Een oogenblikje en 'tis gedaan."
Toen trok hij koord en schroeven aan,
En pijlsnel, draaide en snorde 't rad,
En knelde, en wrong zoo ijslijk, dat
Het arme kind, half dood en stom
Van pijn was, maar o ramp! nog krom.
'tWas geëindigd en de Doktor sprak:
„Hoewel Professor in dit vak,
„Ben ik toch ditmaal niet geslaagd;
„Doch, als het nogmaals wordt gewaagd,
„De jufvrouw nog ééns wordt gerekt,
„Zien de ouders wis een goed effekt.
„Intusschen raad ik, wacht daarmêe,
„Mijns inziens, nog een dagje of twee."

Men keurde 't goed en ging naar huis;
Doch Piete-mie, voor 't tweede kruis,
Niet zonder reden, zeer beducht,
Klom 's nachts uit 't raam, en nam de vlucht,
Terwijl haar ouders beide in slaap
Gezonken lagen. 't Kromme schaap
Deed zeker slecht met zulk een daad;
Doch, dacht zij, liever op de straat
In 't vreemde land te beed'len, dan
Vermoord te worden door dien man...
't Was een beweging van belang;

Papa en Maatje huilden lang,
Toen men des morgens, op den tijd,
Die vastgesteld was voor 't ontbijt,
De kleine Piete-mie niet zag.
Men zocht vergeefs den heelen dag;
Men keek in 't bed, waar 't meisje sliep;
Men ging tot op de vliering; riep
In keuken, kelder, zolder; maar
Vergeefs, het meisjen was niet daar.
De heele stad werd ondervraagd;
Het moeijelijkst onderzoek gewaagd.

Zelfs vischte men, in gracht en sloot,
Naar 't lijk van 't meisje dat ontvlood
Politie, klinker, alles kwam
Er aan te pas; doch, men vernam
Van 't uitgerekte kind geen spoor,
Al zocht men nacht en dagen door.

Natuurlijk, kwam een heele schaar
Familie bij het oudrenpaar,
Om troost te bieden in dit leed;
Doch hoe men praatte, of wat men deed,
Hoe me' ook bedrukt het huis inkwam,
Eau de Cologne en Hoffmann nam,
Niets schonk verzachting aan de smart
Van 't diep getroffen oudrenhart.
Terwijl men dus, in treurigheid
Te huis het kromme kind beschreit;
Ging zij gedurig verder voort,
Al bedelend van oord tot oord.

En ach! wat had ze van haar daad
Een rouw en spijt; doch,'t was te laat.–
Zij diende 't straatgemeen tot spot,
Haar bultje kreeg gedurig schot
En werdt op 't laatst zoo breed en hoog,
Dat zij geheel voorover boog
En, tot haar uiterst ongeluk,
Niet meer kon lopen zonder kruk.
Zoo dwaalde ze in ellende; doch
Op 't laatst, bekeerde zij zich toch,
Vormde een besluit en ging, zoo krom
En scheef zij was, naar huis wêerom.

Verbeeld u de verbazing, schrik,
De ontsteltenis op 't oogenblik,
Dat Piete-mietje binnentrad,
Behuild, verarmd, haar jurk bespat
Met slijk en vuilnis. O tooneel,
Te flaauw geschetst; het waar' te veel,
Te aandoenlijk, zoo ik hier beschreef,
Hoe Pa, kompleet verpletterd bleef;
Hoe Ma haar lekker kopje thee,
(Zij zaten juist aan 't déjeuner)
Kapot liet vallen op den vloer.
't Was een verschrikkelijk rumoer,
Het heele huis stond overeind;
Maar de ouders spraken op het eind,
Na veel omhelzingen, gezoen,
En zoo: „Hoe kon je dat toch doen
„Ons Piete-mietje, o wat leed
„Dat Gij uw tedere ouders deedt;
„En ach! Gij zijt helaas nog meer,
„Gebogen, lievert, dan weleer!
„O kom bij Pa en Ma terug!"
Het meisje met den hoogen rug,
Smolt weg in tranen en was weêr
Hersteld in de ouderliefde en eer.

Maar ach, die nare kromme rug!
Niets was zoo hard, dan als zij, vlug
En vrolijk jonge dames zag,
Terwijl ze krom aan 't venster lag.
Dan dacht ze: ach had ik altijd maar
Geluisterd en gehoorzaamd, waar
Mijne ouders zeiden: „zit toch regt."
Wat hebben zij 't niet vaak gezegd;
Maar ach, 't is nu helaas te laat!_
Zoo treurde en dacht zij zonder baat,
Totdat ze binnen korten tijd,
De teering kreeg, van smart en spijt.

En voor zij stierf, sprak zij nog dit:
„Ik raad u jonge meisjes, zit
„Toch nimmer krom, maar regt en vlug:
„Denkt aan mijn rampen, aan mijn rug:
„Zit regt, zit regt, eer 't is te laat,
„Eer 't u als Piete-mietje gaat.

De belangrijke maar droevige historie
van den jongeheer
NIKOLAAS GEZWIND,
EEN VOORBEELD VOOR ALLE KINDEREN.

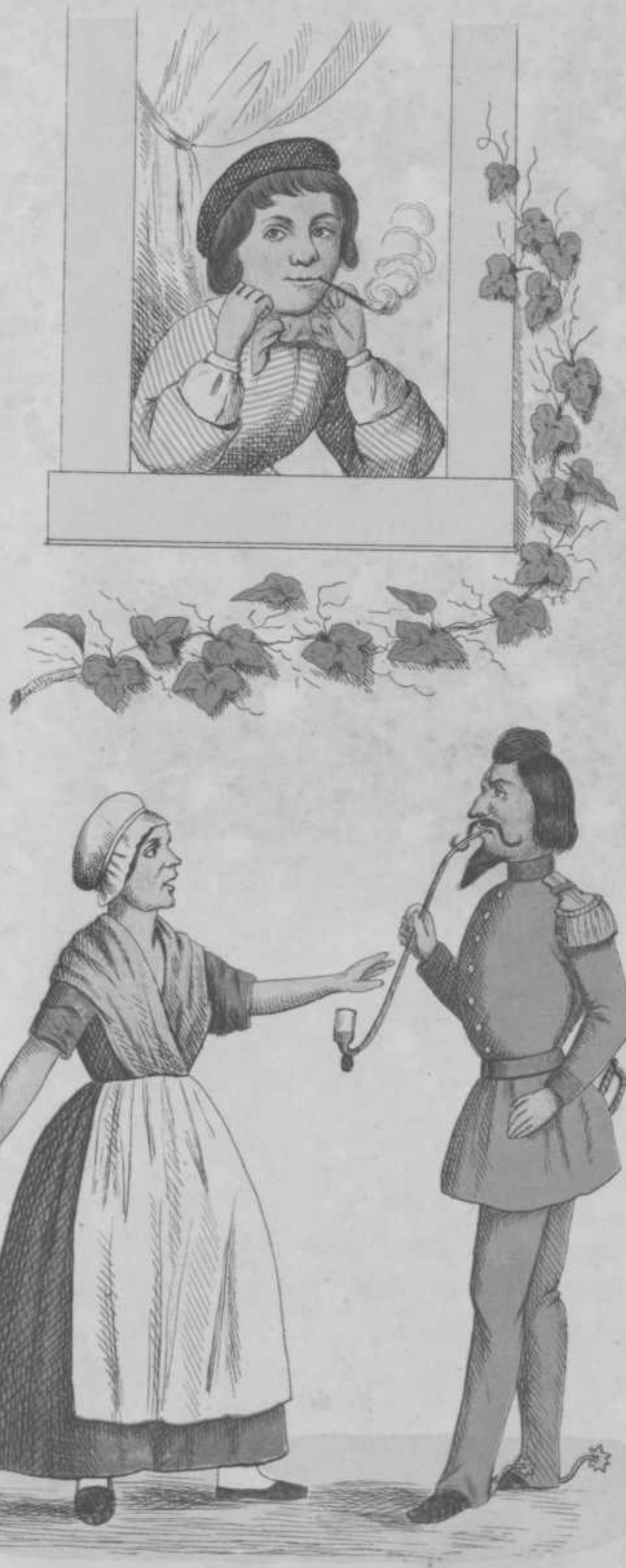

Mijnheer de luitenant Gezwind
Had éénen zoon, het eenig kind
Der ouders, die noch geld noch tijd,
Noch moeite, teedre zorg, noch vlijt
Bespaarden, om mijnheer hun zoon
Een édukatie naar den toon
Des tijds te geven; doch het was
Een groot bezwaar en slecht van pas,
Dat onze kleine Nikolaas,
Zoo heette 't kind, een vechtersbaas,
Ja een volleerde deugeniet
En kwelgeest was, tot groot verdriet
Der ouders, die haast elken dag
Zich ergerden, wanneer 't beklag
Van buren, kennis, maag en vriend,
Met spijt bij hen werd ingediend.
Eens kwam de juffrouw, die vlak naast
Den luit'nant woonde en sprak: „voor 't laatst,
Mijnheer, dat ik u vriendlijk vraag,
Te zorgen, dat mijn rozenhaag
Niet word' geplunderd door uw zoon.
Wel foei! 't is schande en 't staat niet schoon
Dat die kwâjongen, pardonneer
Dat ik hem zoo maar noem mijnheer,
Mijn mooiste en fijnste rozen plukt,
En takken van mijn boomen rukt.
Zorg toch dat dit niet meer geschiedt;
Bestraf den jongeheer, verbied
Hem, ooit weêr in mijn tuin te gaan,
Zoo niet, geef ik het daadlijk aan
Bij de policie, wier beleid
Voor immer zijn baldadigheid
Wel zal bedwingen." Naauwlijks trad
De juffrouw buiten, of daar had
Je alweêr een ander, die zijn klagt
Met veel bombarie binnen-bragt.

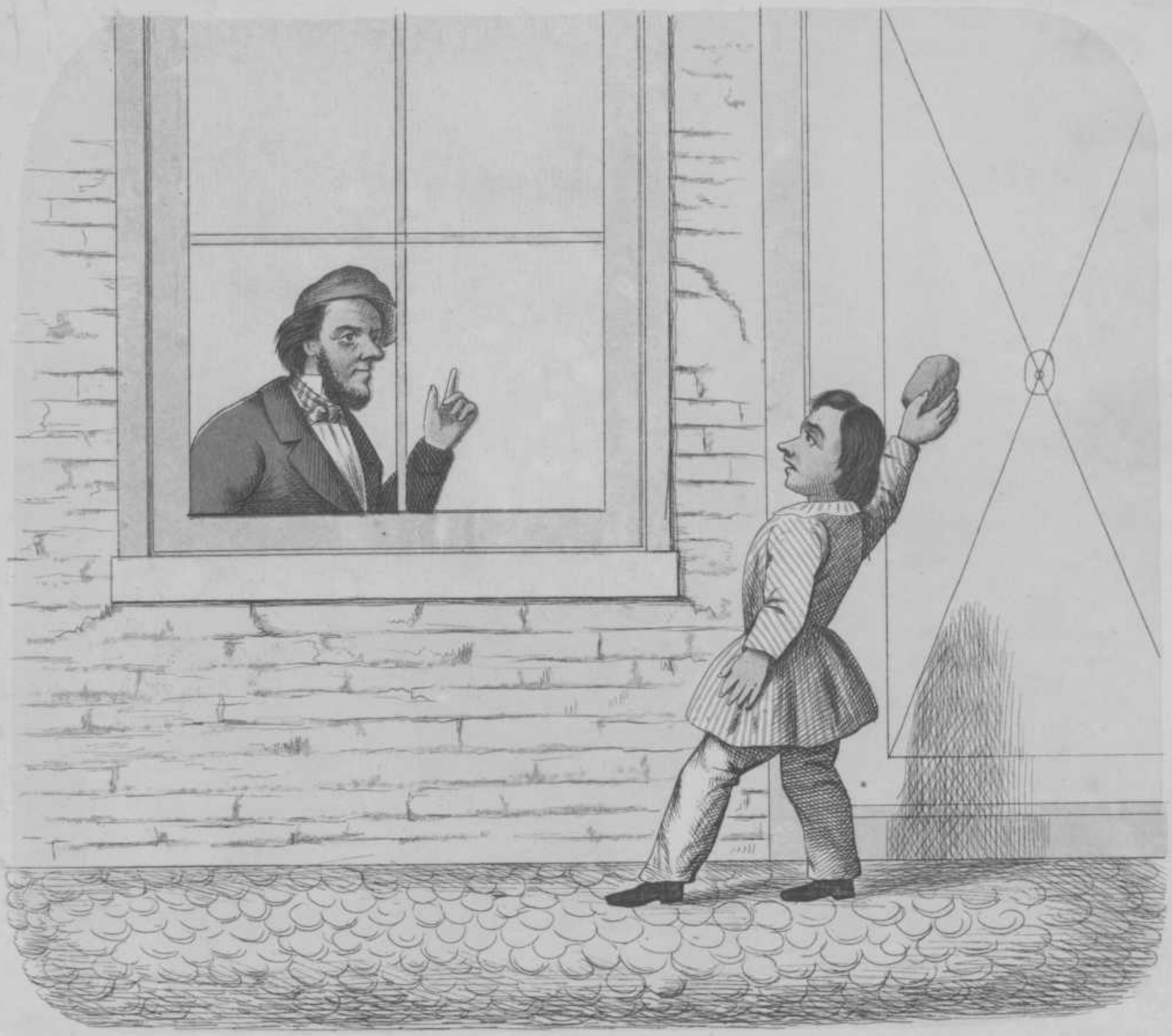

Hij sprak: „Heer Luitenant, uw zoon
Heeft in het huis dat ik bewoon,
Twee ġroote ruiten, met een steen
Verbrijzeld. Foei! 't is heel ġemeen:
Ik kan u zeġġen, 'k schrikte er van,
Mijn vrouw werd zenuwachtiġ: Kan
Zoo iets maar altijd onġestoord
Gebeuren? neen 'tis niet zoo't hoort.
Een ieder vindt het ġroote schand,
Dat zulk een deftiġ luitenant
Als U, zoo'n kwaden jonġen heeft:
Wanneer uw zoon ġaat wandlen, beeft
En siddert heel de buurt; ik bid
Het u mijnheer, verbeter dit;
Vermaan, bestraf den jonġeheer
En buiġ het takje nu 't noġ teêr
En jonġ is, 't wordt zoo vaak te laat;
Geloof me, ik ġeef u ġoeden raad.
Ook hoop ik dat uwe zoo ġoed
Zult zijn, mijn ruiten met veel spoed
Te laten maken, want de kou
En toġt, zou mij of mijne vrouw,
Hoest, zinkinġs, kiespijn en noġ meer
Bezorġen." „Wees ġerust mijnheer."
Sprak heel beleefd mijnheer Gezwind.

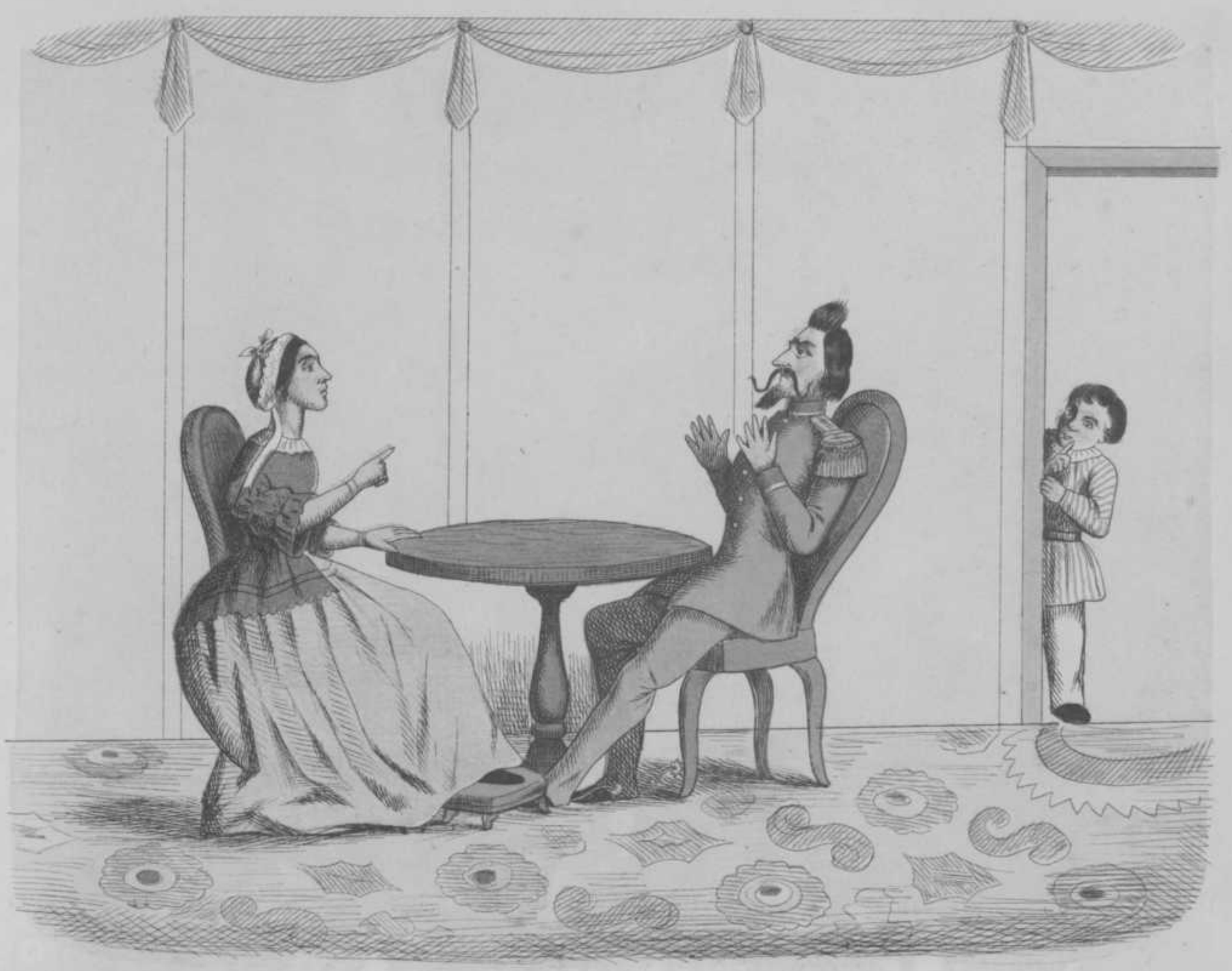

Zijn egâ zeide: „Ach man, ik vind
Dat wij maar weinig oudrenvreugd
Beleven aan ons zoontje; 't deugt
Niet langer dat hij bij ons blijft,
Gij zijt tegoed, hij wordt gestijfd
In 't kwade, want hij heeft voor u
Niet veel ontzag en waarlijk, nu
Heeft hij niet veel respect voor mij:
't Was eertijds beter; maar, als hij
Door mij beknord werd hoorde ik vaak:
„Mama vergeef het toch den snaak."—
„Ach lieve, 't is ons eenig kind;
Bedenk eens, al te streng verblind
Een ouderhart voor 't goede dat
Nog in de kindren is vervat."
Dus sprak mijnheer weer; doch Mevrouw
Hernam: „Mij dunkt mijn lieve, 't zou
Niet kwaad zijn als we, eer 't is te laat,
Den jongen op een pensionaat
Bestelden: op de kostschool leert
Zoo'n ondeugd, hoe men zich bekeert."
Terwijl zijn ouders dit relaas
Nog langer rekten, stond Niklaas
Te luistren aan de deur der zaal.
Hij hoorde met veel spijt die taal
En vond den raad, dien Maatje gaf,
Veel erger dan de hardste straf.—

Papa keurde echter 't plan zeer goed:
Hij had een zacht, maar ferm gemoed,
En was ééns iets door hem bepaald,
Dan werd er nooit heel lang gedraald,
Zoodat, een dagje of wat daarna,
De stoute jongen door Papa,
Naar 't strengste kostschool werd gebragt.
Wel had onze ondeugd nooit gedacht,
Dat dit zoo ras gebeuren zou;

Wel vroeg hij om excuus en wou
Beloven, dat hij zich nu toch
Ging beteren, maar tranen noch
Beloften hielpen onzen snaak,
In de onveranderlijke zaak,
't Verkortte 't plan zelfs geen minuut
En Klaasje reed naar 't instituut.
O rust voor de ouders en de buurt,
Dat Klaas naar 't kostschool was gestuurd.

Maar o ellende, stoornis, spijt,
Voor 't school, waar hij in korten tijd,
Het voorwerp was van aller schrik.
Hij liet geen enkel oogenblik
Zijn meesters, makkers, meiden, knechts,
Ja dieren zelfs, met vreê, en slechts
Wanneer hij kwaad deed, was hij in
Zijn schik, en ging het naar zijn zin.
Hij leerde nooit, was lui en traag;
Hij speelde, plaagde, en vocht heel graag;
Trok de anderen van hun studie af
En kreeg wel tienmaal daaglijks straf.
En daarenboven, schold de guit
Zijn meesters zoo verschrikkelijk uit,
En maakte 't zoo geweldig bont,
Dat men zich vaak genoodzaakt vond
Hem op te sluiten in een hok,
Op brood en water, met een blok
Van vijftig pond aan ieder been.

Maar 't hielp niet en er kwam toch geen
Verbetering in zijn gedrag;
Tot eindlijk heel de kostschool zag
Hoe hem, op zeekren morgen vroeg
De direkteur 't gesticht uitjoeg.

Zoo liep het dáár met Klaasjen af;
Doch,schoon hij nergens veel om gaf,
Zoo durfde hij toch niet terug
Naar huis, maar vormde 't plan, om vlug
En zonder lang zich te beraân,
Als ligt-matroos naar de oost te gaan.
Hij zag tot afscheid 't school aan,stak
Zijn tong uit, greep toen in zijn zak,
Stak een sigaartjen op en nam
Aan't spoor een plaats naar Rotterdam.
Daar zijnde, ging hij haastig door,
Naar een of ander scheepskantoor,
Werd spoedig op een schip besteld,
Als ligt-matroos, kreeg volop geld
Een aardig stel matrozengoed,
Een wapprend lintjen om zijn hoed
En ging, reeds éénen dag daarna,
De zee in naar Batavia.—
Maar zie,deez plichtvergeten zoon
Ontving weldra het wrange loon,
Voor al het kwaad, door hem begaan:
Naauw was het schip op d'oceaan,
Naauw dreef ons Klaasje op 't zilte sop,
Of zijn berouw steeg reeds in top.
Hij dacht aan huis, aan 't school, aan Pa;
Hij schreide bitter om Mama,
Maar niemand die hem troosten kon;
Men wist aan boord van geen pardon,
En, na reeds vaak bestraft te zijn,
Liet eindelijk de Kapitein
Hem op een eiland, wild en woest
Neêrzetten.— Ons matroosje moest
Daar dolen, zonder huis of goed,
Noch armer dan den armsten bloed.

Maar o verschrikking, ongehoord!
Daar woonden in dit ijslijk oord
Slechts Kanibalen, die, met haak
En mes en bijl getuigd, veel smaak
En trek gevoelden om Niklaas
Te braden, als een malsche haas.

Zij vierden juist een trouwpartij
En 't bruidspaar wenschte, als lekkernij,
Den kleinen, jongé' Européaan
Gebraden voor zich te zien staan.
Men was dus dadelijk gereed,
Wat Klaasje ook smeekte, huilde of deed,
Hem plegtig te vermoorden, 't geen
Volbragt werdt; waarna iedereen
Een stukje proefde van Niklaas,
Terwijl, met heel veel woest geraas,
Op 's menscheneters bruidspartij
Gedanst werd door de burgerij.

O spiegel, zeer geliefde jeugd,
U in dit voorbeeld; laat de deugd
Alleen, bekoorlijk zijn voor 't kind,
Dat in den jongeheer Gezwind
Een waar en treffend voorbeeld ziet
Wat slechte kinderen geschiedt.

BIJ DEN UITGEVER DEZES

IS VERSCHENEN

WAARSCHUWINGEN EN RAADGEVINGEN

VOOR DE LIEVE JEUGD

DOOR

een Kindervriend.

MET 4 GEKL: PLAATJES.

Prijs 30 Cents.

Ter verspreiding op minder papier
Prijs 20 Cents.

25 Ex	*ƒ 4.50*
50 „	„ *8.50*
100 „	„ *16.—*